

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 —
Negyedévre . . . . . 2 — 50
Egy órára . . . . . 1 —
Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasabos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzör hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

A kuriai biráskodás.

Az országgyűlési képviselőválasztások feletti biráskodásról szóló törvényjavaslat még e héten a ház elé kerül.

Nagyszerű dolog! Hallatlan dolog! Tiszta választások lesznek! Ez világosan kitűnik a javaslatból; a képviselőház a nemzet valódi akaratának lesz kifolyása!

Nem lesz többé jogaitól megfosztott választó; nem lesz többé erőszakoskodó elnök; nem lesz etetés, itatás, vesztegetés; nem lesz hamis ígéretekkel becsapás, megfélemlítés!

A jog, az igazság, a méltányosság fognak sugározni; hisz meg lesz mindez irva és ha meg van valami irva, akkor nálunk meg is van tartva; tudjuk ezt jól, hosszú tapasztalatból; örülj édes jó magyarom végre a te akaratod fog érvényesülni igazán!

Valóban oly komolysággal van a törvényjavaslat szerkesztve, hogy akaratlanul felsóhajtunk: »Mily szép lenne, mind ez, ha valóság lenne!«

A komolyság nem hagyja el mindvégig a törvényhozót; az indokolásban szó szerint megírta, hogy bármily gondolat alkottatik meg a törvény, bármily szorgos megfontolással mérlegettenek a különféle irányadó szempontok, nem szabad feledni, hogy oly jogról van szó, melyet az alkotmány a képviselőháznak háznak ad, hogy a hozandó törvény helyessége vagy elhibázott volta felett végleges ítéletet csak tapasztalás alapján lehet mondani.

Ez szent igazság, egy választási törvény felett csak tapasztalás alapján lehet ítélni, de minálunk épen a tapasztalás alapján bátran ki lehet mondani, hogy nem a törvényt fogja elhibázottnak tüntetni fel a kipróbálás, hanem azt bizonyítja majd ismét be a tapasztalás, hogy a mostani közszellem és a mostani kormányzati irány mellett nincs a világnak oly bölese, nincs oly igazságos embere, a ki oly törvényt tudna alkotni, a mely a választások tisztaságát és őszinteségét csak egy vonallal is előbbre vihetné Magyarországon.

Nem hiszen, hogy valakinek eszébe juthatna széles e hazában azt állítani, hogy az eddigi törvények alatt ejtett választások tiszták, őszinték, igazságosak és igazak voltak; pedig az eddigi törvény, állambölcsészeti szempontból itélve, magas fokán állott a tökélynek.

Lássuk csak, hogy is volt?

E törvény tisztán körülírta a választói jogot; a ki e körülírás keretén belül van az

választó; a ki kívül esik, az nem választó.

E tiszta sor, azért mégis sok választó egyszerre csak azon veszi észre, hogy nem választó többé; maga sem tudja miért?

A választók névjegyzékének összeállítására és kiigazítására, ugy az országgyűlési képviselőválasztások vezetésére központi választmányt, a választók őszinteségéből, három évre választja meg a törvényhatóság vagy a város közgyűlése; így tehát a központi választmány a népakarat kifolyása és ülései nyilvánosak, tehát a nép által ellenőrizhetők.

Az összeíró küldöttséget a népakaratból kifolyó központi választmány szavazattal választja meg; az összeírás községenként kihirdettetik; az elkészült névjegyzék ellen bárki személyét illetőleg felszólalhat; a központi választmány ítéli; ez ítélet a kuriához felelbeztető és e legmagasabb bíróság határozatát a központi választmány végrehajtani köteles.

Mindez gyönyörű szép dolog és azt hinné az ember, hogy ily óvatosan, ily demokratikus szellemmel megalkotott törvény bámulatlan funkcionál.

Pedig mégis folyton tolványt hangzik a panasz, hogy az összeírásokban erőszakos visszaélések történnek ország-szerte.

A mi a választási eljárást illeti, a központi bizottság (tehát a választók akaratából született testület), a választókerület részére kijelöli az elnököt s a jegyzőt

Ezeknek működését a polgárság ellenőrzi, minden város tanácsa, minden község előjárósága a választás helyére két tagot küld e célból; továbbá a jelöltnek is ellenőrzési joga biztosítottatik.

A sorrend meghatározatit és kihirdettetik, tehát az egész eljárásban népakarat, nyilvánosság, igazság. Az elnök, a ki (mint láttuk) a polgárság akaratának kifolyásából meríti hatalmát, tág hatalmi körrel bír; — még a rendőri közegekkel és a fegyveres erővel is rendelkezhet és teendői végzésében teljesen független.

Tagadhatatlanul, mindezek az intézkedések bölcsék, szépek helyesek és a szabad választási jog elméletének tiszta fogalmán nyugszanak.

És azért mégis, tudjuk mindnyájan, hogy mikép folynak le a választások!

Pedig a törvény baltával buzogánynyal sújtja azt, a ki nem teljesíti a törvényt.

A ki a népakaratból eredő összeíró bizottságot bántalmazza, vagy rajta erőszakoskodni akar, 500 forintig ter-

jedhető bírsággal, illetőleg 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

A ki a bizottságot működésében meggátolja, 2 évre terjedhető börtönnel büntetendő.

Ezek után azt hinné az ember, hogy e bizottság csakugyan szabad és nem lehet rajta se morális, se materiális erőszakot elkövetni. De ez bizony nem így van!

A választási elnök, jegyző, bizalmi férfi vagy közreműködő, a ki a törvényt, megsérti, 500 forintig terjedhető pénzbírságban marasztalando el.

Ha a mulasztás a választás megsemmisítését vonja maga után, 2000 forintig terjed a bírság.

E büntetések korlátozzák talán az illetőket. Távolról sem!

A mostani törvény 96. §-a azt elrendeli, hogy a ki a választónak vagy családjának azon célból, hogy bizonyos jelöltre szavazzon vagy ne szavazzon pénzt, pénzürtéket vagy más előnyt ad vagy ígér, vagy azt valamely előny elvonásával fenyegeti, a választói jognak három évre felfüggesztésével és 1000 forintig terjedhető bírsággal vagy hat hónapig terjedhető bírsággal büntetendő.

E szakaszt olvasva, valóban felkaczag az ember, hiszen mást nem tesznek ország-szerte, mióta csak a törvény áll, mint azon célból, hogy bizonyos jelöltre szavazzon vagy ne szavazzon a választó, pénzt adnak és ígérnek.

Mást sem tesznek mint előnyt adnak, vagy ígérnek és többször ígérnek mint adnak, vasutakat iskolákat és más isten áldását ígérnek nyiltan maguk a miniszterek és államtitkárok is.

Mást sem tesznek ország-szerte mint előnyök elvonásával fenyegetnek; «nem fogadja el váltódat ez vagy az a pénzürtéket», e fenyegetés minden nap felhangzik!

De nem folytatom idézéseimet.

Az elsoroltakkal azt akartam bizonyítani, hogy legyen bármilyen a benyújtott törvény, addig, míg a közszellem olyan lesz, a milyen most, tökéletes illuzió lesz mindig azt hinni, — hogy törvénytiszta választásokat lehet csinálni Magyarországon.

Az önértet, a jogérzet, a törvénytisztelet, a pártszenvédély fékentartását kellene a szivekbe iktatni és akkor elérnénk azt, hogy a hatalmas-kodó kormányznál hasonlíthatatlanul hatalmaskodóbbak és önkényteljesebb jogtiprók ne legyenek a távolos közegek álljanak bár a rangfokozat bármely lépésőjén lefelé vagy felfelé, a miniszterrel

nöktől az utolsó rendőrig. Mig a mostani szellem uralkodik, addig a törvény csak írott malaszt marad.

Egyébiránt gróf Apponyi Albert módosításai a benyújtott törvényt javították volna; de a módosításokra is áll, a mi az egész törvényre áll, mindegyikre illik e kérdés, hogy aki tartja meg?

Valóban eredeti tehát az a komolyság, melyvel a törvény indokolása a tapasztalásra utal, mely hivatva lesz kidőriteni, hogy miben helyes és miben elhibázott a törvény?

Azt csakugyan kideríti majd a tapasztalás, hogy Lucanusnak igaza volt, mikor azt mondta hogy:

Quidquid multis peccatur inultum est. Magyarul mondva: a sokak által elkövetett bűn büntetlen marad.

Igy van ez a mai választási törvényvel; így lesz a benyújtott törvényvel, míg nemzedékünk iránya és szelleme meg nem változik!

Kossuth Ferencz.

KÜLFÖLD.

A gunyolódó Menelik. Menelik abisszai király a legyőzött olaszokkal szemben igen kihívólag viselkedik és ez szerfeltehetőleg az alkudozásokat, melyek az olasz foglyok kiszabadítása érdekében folynak. Menelik ki akarván mutatni, hogy az olasz hadsereg vezetői mily tehetetlenek és hogy mily kevesre becsüli őket, a foglyok váltságdíjat úgy állapította meg, hogy az alkudozásokat folytató olasz ezredestől minden egyes közvontasért ezer tallert, minden egyes tisztért tízezer tallert, a törzskari tisztékért azonban fejenként csak egy tallert kért.

A krétai zendülés. Athénből jelentik: A pánczélos hajók megjelenése Kaneában megnyugtatólag hatott a lakosságra. Rethymonban a zavargások még mindig tartanak. Nagy aggodalomra ad okot az a hír, hogy Heraklionba muzeum bandák készülnek betörni. Görög-zag magatartása állandóan reservált.

A „DEBRECZEN” TÁRCAJA.

A demokráciai alapeszméi a magyar történelemben.

— Kossuth Ferencz felolvasása a „Demokrata” körben 1896 május 24-én. —

(Folytatás és vége.)

A mi világrészünk történelmében két vezérszellem között egymással, a latin egyesítés és a teutonik szétarabolási szellem.

E közdlem már megkezdődött akkor, mikor őseink elfoglaltak ezt a hazát, melyet jó és balsors között megtartott számunkra az isteni gondviselés.

Meszeről jöttek őseink, más szellemet, más szokásokat hoztak, mint azok, melyek azon nemzeteknek volt tulajdonosa, a melyek közé bekelelte őket sorsuk, eles kardjuk, erős karjuk és hegyes nyilak.

Ugy léptek ők be Európa nemzetei közé, mint oly hivatalnok, kik megzavarják a természetes fejlődést, azt a logikus egymásutánt, melyről megemlékeztem, és a mely más európai nemzetek történelmét jellemzi.

Bejöttek mint vándor, pásztor nép, mely vadászattól, halászatból, zsákmányoló kalandokból él.

Ez az életmód nagy területeket igényel és a sűrű népesség létét lehetetlenné teszi.

Egy óriást területen elzört vándornép felett az egyesek uralma lehetetlen.

A követek tegnap a krétai ügyben értekezletet tartottak és azután a külügyminiszterhez mentek. A T i m e s-nek jelentik Kaneából: Az összes boltokat bezárták; az üzlet pang. A vidékkel szünetel a forgalom. Az idegen konzulátusok menekülőkkéll vannak telve és erősen őriztetnek. Egy orosz korvet t odaérkezett.

Az Andaházi-Szilágyi-intézet reformja.

— Levél a szerkesztőhöz —

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A »Debreczen« f. hó 22-iki számában az Andaházi-Szilágyi-intézet korszerűbb reformálása tárgyában megjelent cikkre Veress István intézeti nevelő ur is elmondja a nézetét az én nevimmal is összekötve, hogy kérelmem részben helyes, — részben pedig kritizálva úgy tüntet fel a nagyérdemű olvasó közönség előtt, hogy engem tisztán önérdék vezet, hogy három év óta bent lévő ötdik osztályu fiam még három évig részveüljön jótéteményben és mint érlettséget tett kerüljön onnét ki. — Ez, a mit el nem hallgathatok, felfogni sem tudván, hogy mit akar avval mondani.

Mert nagyon természetes, — vak volna, ki nem látná — hogy úgy a magam, — mint az összes rokon növendék-gyermekek érdekében vettem ezt a kérdést is fel, hogy ezen túl ne őt, hanem hat évig részesíttessenek a növendékek jótéteményben, és az az 5—6 év a felvételtől számítassék, — »de az érlettségen túl, ha azelőtt egy évig volt is bent, senki ott helyet ne foglalhasson«. Hogy pedig ez ne lehetne, az ellen a végrendelet se szól, én is indokoltam röviden mindent.

Hát Veres ur nagyon csalódik, mert én nemcsak a magam, hanem az összes rokonok közérdekeiben szólok, és ismervé családi körülményemet, én örülök, ha fiam még egy évig is bent lehet, mert utána egymást fel-

váltva még kettő következik, a kiket óhajtanék, ha nem egyszerre is, ha a jelentkező rokonok között méltóknak találtnak, felvétetni.

A tapasztalt hiányok főokának is, a mit Veres ur tart, — hogy gyenge tehetségű rokon gyermekek vétetnek fel — évtizedek alatt azért kerül alig 2—3 jeles növendék az intézetből ki, — azt nemcsak nem osztom, hanem tagadom is, hogy a rokonság gyerekei úgy általánosságban olyan higvelejük lennének, — hanem igenis a nevelői által hiányai-ból ered, mert a nevelőknek magoknak is tanulniok kellett. Ezt elvitatni nem lehet. — Állítsanak csak most mindenekelőtt egy a képzettség tetőpontján levő nevelőt, a ki mindig a növendékek előkészítésével foglalkozzék, meg fog győződni Veres ur is, hogy ha nem 12, de 20 növendék lesz is, másképp fog ott állani minden.

És ne feledje, hogy az én kérelmem csak indítvány, a melybe jelezve van az is, hogy a teendők megállapítása végett egy arra hivatott bizottságnak adassék ki, — és abból kifolyólag hozzon a főtisz eletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés határozatot, és szólhat ahhoz az összes rokonság is, a kiket illet; és higye el a nevelő ur, hogy engem a legjobb akarat vezérelt, mert ösmerem már ott a hiányokat az általam nagyrabecsült elődje értesítései után is. — Hát ne bántuk mi egymást, majd elvégzik a közmondás szerint az okosok. Ezeket kívánom a nevelő ur figyelmébe is ajánlani.

Becsés lapjában soraim számára helyet kérve, tisztelettel maradtam

Bihar-Püspökiben, 1896. május 28.

A tekintetes szerkesztő urnak

alázatos szolgálja:

Dayka Endre.

Történelmünk elsőlapjai nem is beszélnek egyesek uralmáról.

A kevesek uralma könnyebb ily helyzetben, de azért mégis nehéz, mert nehezen emelkedhetnek ki a kevesek nagy térségen elszórt emberek közt és nincs ki felett és nincs hol gyakorolhatni hatalmukat; az életviszonyok egyszerűek, a szükségek csekélyek, pedig a szükség az, a mi az embert lealazza és függésbe vezeti.

Az ős magyar társadalomnak csak két alapja volt, a család és a harczi szervezkedés; a családban lelta fel életét az ős magyar; itt keresse mindenét, a harczi szervezkedésben védelmet kereste és a támadás lehetőségét, a mi a népfentartás akkori főkutforrasához, a zsákmányoláshoz vezetett.

A vándorvadász, vándorhalász, és vándorpásztor nagy térséggel, körülötte a szabad ég felte felett szabad embernek érezte magát — a magyar társadalom kezdete tehát teljesen demokratikus volt.

Az egyetlen összefüggés, a harczi szervezet kepezte a törzsoket, vagy harczosok szövetezetét; vannak, kik egy-egy törzsben 40000 harczosot vélték felfedezhetni a távolmúltak kódébe tekintve, de lettek legyen bármennyien, kiki maga ura volt a rónaság magányában; összeállt másokkal, hogy támadjon vagy védekezzen és midőn a hadakozás megszűnt, ismét tökéletesen független emberré lett; — a demokrácia teljes mértékben nyilvánult tehát mindjárt ős történelmünk kezdetén.

A görög bölcs Leó azt írta őseinkről,

hogy a csata napjáig törzsek szerint el vannak széledve — a csata napján parancsolhatott neki valaki, de azelőtt és azután senki.

Azt írta Ibn Daszta, »hogy minden magyar szót fogad a dsilének, akár tamadó, akár védelmező harcra hívja őket.«

És bölcs Leó, hogy »minden más népek-nél erősebb hadszervezetet tartanak, rendezett csatát vezetve, egy vezérnek hódolnak.«

De az titok maradt, hogy mikép határozhatta el magát a szerteszórt nép arra, hogy összegyűljön, harcra menjen, zsákmányolni menjen, védekezni készüljön.

Gyülekezniök kellett, de szabad akaratból, mert nem kényszeríthette senki távol legetető szomszédját, hogy ő is harcra menjen gyülekeztek tehát szabad akaratból, egyenlő joggal, egyenlő harcoképességet és harczi jogot követelve maguknak; a demokrácia szellem uralkodott tehát életmódjukban, egyenlő jogaikban, egyenlő szabadságukban.

Az ősi szervezet kizárólag hadi tervezet volt, vezérek, hadi tisztségek alatt, kiknek a harcban óriási hatalmuk volt és a kik a vétkeseket kegyetlen és súlyos büntetésekkel lakoltatták, írta Leó; de mikor a háborúnak vége volt, elszéledt a nép, széteszlott és vége lett a vezéri hatalomnak.

Európába bekeelve sokáig e különleges társadalom fenn nem állott; a támadások ereje és gyakori volta összébbereltte a kalandozó népet; a harcok sokszorosága megszilárdította a vezérek parancsoló képességét

„Ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes.“

Ez a szalon képességre igényt nem tartó szöveg, tanácsstermi képe s éget nyert tegnap, a diszantuli kerület közgyűlésén: két egyházmegye hasonló ügyének, két különböző lenyegű határozat által lett elintézésével.

A felső-szabolcsi egyházmegyét ez időszerint helyettes esperes kormányozza, mely a Lukács Ödön halálával vált szükségessé, míg t. i. az új esperes választás által az intérmegnum megszűnik. A szatmári egyházmegyét is helyettes esperes kormányozza. Ezt pedig a rendes esperes súlyos és tartós betegsége tette szükségessé, s tart addig, míg a rendes esperes, vagy kinyógyul s folytathatja hivatalát, vagy lemondás, vagy halál által végkép megürülve az esperesi hivatal — új e-peres választás történik. Addig miként a felső-Szabolcsi, — úgy a szatmári egyházmegyében is a helyettes esperes a dolog természeténél fogva egészen esperesi hatályal kormányozza az egyházmegyét, s teljesíti az esperesi hivatal minden teendőit fel és le, — kívülre és belőle egyaránt és egyaránt. Mint az egyházmegye lekeszi elnöke a gondnokkal egyértelműen összehívja és megtartja az egyházmegyei gyűléseket, végzi a vizitációt, intézi a papválasztást; kárta-ügyeket; beszédi és beszolgáltatata a kötelese tartozásokat, sat. sat. amint az ő százágu súlyos terheit a törvény előírja a 161—165 §§-ban; s teljes felelősséggel, amint azt a 181 § meghatározza.

Hogy az esperest fontos és sokszerű teendők terhelik — azt alkalmasint mindnyájan tudjuk; azzal is ismeretesek lehetünk, hogy az ő jutalma csekély, a teendő mértékével, bizony nincs kedvező arányba. De viselik a terhet ami esperesek zugolódás nélkül, mert nélkülök azonnal megis akadna az egyházkormányzat kereke. Ezért van szükség rá, hogy ha bármi oknál fogva az esperesi hivatal megüresedne, az esperes gátolva volna, kötelességei teljesítésében — a helyettes teljesítse azokat, következetesen elvezze azokat a jogokat is, melyek vele járnak; melyek a kötelesség teljesítő eből jogszerűleg folynak. Az esperes fő-fő jutalma azon tisztesség, hogy az ő egyházmegyéjéből is mint szerves

tagból alkotott egyházkerület közgyűlésének — hivatalból tagja — amint ezt a 45 §. b. pontja, minden vitát kizárólag megis adja neki. Mint ilyennek szavazati joggal kell bírnia. A felső-szabolcsi helyettes esperesnek ezen jogát tegnap igen helyesen elismerte a szatmári egyházkerület; de a szatmári esperesét nem. Ez az a „ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes.“ Mert az a két helyettes esperes egyenlő joggal meghívta az egyházkerület gyűlésére egyenlő ezimen és egyenlő joggal vesz részt az egyházkerület gyűlésén; tehát ugyanazon érdemesültségének és ugyanazon hatáskörének is kell lennie. Hogy az egyik meghalt esperes, a másik fájdalom! — előhalott esperes helyett hordozza a kötelesek súlyos terhet — az nem változtat jogaikon mert mindenik ugyanazon terheket hordozza, ugyanazon felelőséggel; s habár egyelőre nem is a presbyteriumok szavazati többsége hívta az esperesi hivatal teendői végzésére, hanem a helyzet kényszerűsége fogva a hivatali következés, de utólagosan elismerte működése jogosultságát az egyházmegye, ennek általa megtartott közgyűlése stb. stb az egyházkerületi gyűlésre pedig illetékes püspöki meghívás szolgáltatta.

Volt-e hat joga a főt. egyházker. közgyűlésnek dönteni és pedig jogfosztólag dönteni a felet, hogy a szatmári helyettes esperes ott ülhet ugyan az egyházkerületi gyűlésen, de csak úgy mint egy festett báb, és mint egyházmegyéjének hivatalos képviselője jogot... szavazati jogot nem gyakorolhat. Teljesítheti, kell is teljesíteni a terhes köteleseket, de a szavazati jog tisztességével (ezzel az ő egyetlen jutalmával) nem élhet.

Nem tudom, a szentleket mily mérvben vették az egyházker. gyűlés tagjai, vagy azt kell rólok mondanunk, hogy azt sem tudják, hogy ha vagyon e szentleket; de annyit mondhatunk, hogy ama jogfosztó határozat hozói édes börtöl részegedtek meg és megbotránkoztatták nemcsak a szatmári egyházmegyét, hanem minden protestáns és nem protestáns embert, ki a kötelesegteljesítésből származtatja a jogot, amint ezt a munka emberei teszik és nem tartanak más jogot — azt t. i. ami isten kegyelméből a születés, vagy más egyéb tekintetekből szokott gyakoroltatni

— a mi demokratikus szerkezetű egyházkormányzatunkba beilleszthetőnek, beillesztendőnek. S vajjon mi lehet ezen sérelemnek, melyet a szatmári h. esperes, s az ő hivatali személyében az egyházmegye minden joga ellen elkövetett az egyházker. határozat. Mert legyünk tisztában ezzel a határozattal s mondjuk ki, hogy ha most végrehajlják, erőszakot követnek el a törvény 51-ik §-án, mely szerint az egyházker. közgyűlés maga állapítja meg tanácskozási szabályait és ügyrendjét; azonban az, vagy a rajta tett változtatás mindig csak a következő gyűlésekre érvényes; tehát ha most megállapítják, hogy a h. esperesek szavazati joggal nem bírnak — különösen nem a szatmári h. esperes... az most végre nem hajtható, az eddigi szabályok értelmében bevívott szatmári h. esperesen, hanem csak a jövő gyűlésre lehet érvényes.

Vagy a meghalt esperes után ideiglenesen szolgáló h. esperes más tekintet és érdemesültség alá esik mint a súlyos betegség — szelítés által tehetetlen esperes után szinte ideiglenesen szolgáló h. esperes; hiszen ugy kell lenni, hogy a hivatal folytatásához mindkét egyházker. megye megadta a magáénak a kellő minősítést, s ezzel ellátva jött egyházmegyéje hivatali képviselőjében az egyházker. gyűlésre, hogy itt segítse egyházmegyéjének, mint az egyházker. szerves tagjának joggyakorlatát.

Ha hiányos a 160 § az esetek felsorolásában, melyekben az esperesi hivatal megüresedik; s hiányos a szükség szerű ideiglenesség által követelt helyettes esperesi hivatali jogkörének a megírásában: ez nem azt tezi, hogy az egyik gyakorolhat jogot vagyis bír szavazati joggal, a másik nem; hanem azt, hogy senki se tudja és nem is tudja feltételezni, — hogy a h. esperes, mely minden esperesi kötelességet teljesít, esperesi minden jogokat is ne gyakorolhasson...

A jog elhallgatás nem követeli talán, hogy az a jog ne is létezhesse, vagy az egyiknek ha megadatik, mint hivatali jog — az a másik hozzá hasonlóan megadható ne legyen.

Azt mondják, hogy még ez az ügy a konventre felelősebb se volna, tehát az egyházmegye ellen elkövetett sértésben az egyházkerület annyira befejező valami hogy annak a reparációjára felsőbb fórum nem is lenne? Nem, főt. szuperintendencia! A mi

megteremtve és sokszorozván az alkalmat a parancsolásra és az engedelmeskedésre.

Ebből a helyzetből fejlődött ki a törzsek szövetsége; a törzsszövetégből fejlődött ki a vezéri hatalom; a vezéri hatalomból a fejedelmi és a fejedelmiből a királyi.

Ambátor a keresztényiség behozatala mindinkább kitörölte a magyar társadalom eredeti jellegét és természetesen a nyugati világ jellegét ültette lassanként át, de azért a hosszú és lassu társadalmi és jogi átalakulásban mindig fennmaradt valami az ősi jellegből, — mely jelleg ösztönszerűleg demokratikus jelleg volt.

A föld, a mely a törzsöké volt, lassankint magántulajdonná lett; — ez elkerülhetetlenül vált akkor, mikor a pásztori állapotból a mezőgazdaságba lépett át a nemzet; ez régen volt, mert a magántulajdon jogát már Szent István szentesítette.

A társadalomnak ezen átalakulása közt is megtartotta a királyi hatalom eredetének jellegét, mely a vezéri hatalomból származott és a mely eltért a nyugati országokban létező királyi hatalmak jellegétől, nemcsak azért, — mert a kormányzás, bíraskodás és háboruskodás minden hatalma a király kezében volt és nem úgy mint másutt, a hűbérurak kezében.

De bár a magyar királyok jogai és hatalma ilyen kivételesen nagyok voltak, a törvényeket együtt hozták a király és a nemzet, nemzetgyűlések vannak, hová az ország minden részéről odasereglik a sokaság és aranybullaiban kimondatik az a nagy demokratikus

elv, hogy a nemzetnek joga van védeni magát a királyi hatalom ellen, az aranybullaiban kimondatik a fegyveres ellenállás oka.

Már említettem, hogy a régi felfogás szerint minden magyar egyenlő volt; de később, a mezőgazdaság fejlődése folytán megalkult földbirtok, egyenlenséget hozott létre az emberek között, de ezen egyenlenség egy nagy demokratikus fogalomnak érvényesítéséhez; szabad ember volt a földbirtokos és szabadság volt kiváltságának jele és előnye.

A mint a társadalmi tovább fejlődött, a lehetőleg legszebb demokratikus eszme képezte a kifejlett magyar arisztokratikus alkotmány alapját.

Ez alapeszme röviden kifejezve ez volt: jogok kötelesegekért és kötelesek jogokért.

A kötelesség a honvédelem volt, tehát a kötelesek legszebbike; ez össze volt kötve a joggal és a jog aránytva volt a kötelességhez.

A várjobbágyok szabadok voltak, mert kötelesek voltak hazulni a várspánok alatt. A megyei nemesség szabad és kiváltságos osztály volt, mert köteles volt harcolni a megye zászlója alatt.

A zászlós urak több jogokkal bírtak, mert annyi erőt vittek a harcba önmaguk, mint a megyék.

Ezt az alapvetést ott látjuk Magyarországon történelmében mindvégig, míg csak meg volt az országnak önrendelkezési joga.

Ez az alapvetés pedig tisztán demokratikus jellegű.

Mikor a magyar állami függetlenség csak

hagyományoszerűleg és papiroson élt, akkor elfajult az alapelv is és az állandó hadseregek felállításával a népre hárult minden teher, minden kötelesség és semmi jog.

De mikor a magyar társadalom is elfajult, nem volt többé igazán magyar.

Mikor hosszú tetszhalálból felébredt a nemzet, mindjárt visszatért a régi hagyományokhoz és a nemesség magasztos önlemondása, ugymint az 1848-iki halhatatlan törvények, a demokrácia szellemének visszahelyezése volt a magyar társadalomba.

Hazafiságom lámpája bevilágította tehát számomra azt a teret, a melyen megtalálom a demokrácia alapeszméjét a régi és a mostani magyar társadalomban.

A világot arra tereli az emberi viszonyok fejleménye; hazánkban az eszmék nyugodtan fejlődhetnek, mert a magyar faj történelmében és a magyar jog történelmében benne van a gyökér és benne volt száradokon át.

Ezért történt nálunk vérontás nélkül az átalakulás 1848-ban, a mely átalakulás más hol vérpatakot ontott ki; ezért fog nemzetünk bekében kibontakozni ezután is abban az irányban, mely felé a polgárosodás utja vezet.

Ez a hitem, ez a reményem és hazafiságom egész hevével ragaszkodom e hithez és reményhez.

Áldja meg az isten egy második ezredévig a sokat szenvedett és megérdemelt hazát!

mi egyházkerületünket meg kell szabadítani saját nem nekünk való elvektől? s ezt a felsőbb fórum teheti meg! Vajha meg is tenné!

Vajjon mi lesz ebből atyámfiai? Micsoda fontos ügy van most a mi egyházkerületünk tárgysorozatában, melyhez a szatmári h. esperes szavazattal járulása már felesleges, sőt káros lenne?

Vagy ugyan mi történne akkor, ha a h. esperesében megsértett szatmári egyházmegyének ez a h. esperese, gondnoka, választott képviselője tiltakozással elvonulva az egyházkerületi közgyűlésből — demonstrálnák a sérelem érzését s aztán a h. esperes személyében jogfosztott egyházmegye — felfüggesztené az egyházkerülettel való szerves összeköttetést, s küönösen a terhes kötelesegek teljesítését!

Ne adja Isten, hogy egyházzervezetünkben ily szakadás történjen: de hát az egyházkerület böcsesége, mindenekfelett az osztó igazságszíranti hacsak legkedvetlenebb érzék is övja meg az egyházkerületet, hogy megismerje ezt a szakadást... Mert bizony a szatmári egyházmegye rég-en érzi, hogy baj van a tiszántúli egyházkerületben, s ott vetették fel először a »Felső-tiszai egyházkerület« eszméjét. Ez az eszme alszik — de nem oly mélyen, hogy a szembeszökő, sőt kihívó méltatlanság életre fel ne rzhassa.

Csodálatos!... mikor a szatmári egyházmegyében felvetették — a szatmári gimnázium főgymnáziummá kiépítéséért indított agitáció alkalmából: a »Felső-tiszai egyházkerület« eszméjét a »Szatmar« lap szerény hasábjain, — a most ily szerelmet szenvedett h. esperes volt nagy ellene és segítette elő az ismeretes módon az ellenkezőt, mely Debreczenből aztan nagy vitát idézett elő: s most annak az X. Y.-nak, mint h. esperesnek kell éreznie, hogy a hála, még a méltányosság sem nagyon gyakorolt erény a mi protestans bizonyos köreinkben.

De hat miért küzdötte fel X. Y. ur oda magát, hogy a szatmári egyházmegyének h. esperese legyen már, nemcsak hanem még egy pol. választó kerületben mint függetlenpárti ország. képviselő-jelöltől is lehetett róla szó.

Bizony az idők változnak és ahoz képest az erkölcsök is csak egy marad mindig igaz, mert természetü törvény, hogy a »h e t e r o g e n e l e m e k« nem egyesülnek, hanem egymással folytonosan harczolva teremtik a fejlődést! Hanem azért óhajtható volna, hogy ily eksperimentálisok által ne veszélyeztetnék épen az egyházkerületen egyházkerületünk jó híret s törvényes önkormányzati legszebb és szükséges jogai gyakorlatát.

— a — r.

Egyházkerületi közgyűlés

— Második nap. —

Debreczen, május 29.

Mielőtt a ma lefolyt dolgok krónikájához fognánk, lehetőlen vissza nem térnünk a tegnapi gyűlésre, melyet »tersük« miatt csak röviden ismertettünk. Ki kell reá térnünk annyival inkább, mert az ülés végén újra vissza tértek arra, amiről lapunkban be nem számolhattunk.

Nevezetesen a tagok igazolásánál Dégenfeld József gr. ur által provokált vitát és határozatokat értjük. A gróf urnak úgy tetszett, hogy indítványával a függetlenségi pártnak adhat egy jó vágást, foszthatja meg egy szavazattól, azért kifogásolta Biki Karoly, györgyteleki lelkész megbizását. Hiába fejretek ki úgy az ő, mint György Endre és Tiszta István vezértársak beszédeivel szemben Kiss Albert, Uray Imre, Balogh Ferenc és főképen Thaly Kálmán és Bacsoni Lajos s mások, hogy a törvény kimondja azt, hogy az egyházkerületi gyűlésnek tagjai az esperes-

sek vagy azok helyettesei is s hiába hivatkoztak arra, hogy ha esetleg a törvény a jelen konkrét esetre nem intézkedik is, éppen ezért az egyházkerületi gyűlésnek joga van, törvénytől határozatot kimondani, sőt Thaly Kálmán éppen ezért azt javasolta hogy irjanak fel elvi döntés végett a konventhez: a kormány párt követte vezéreit s 31 szóval 29 ellen a függetlenségi Biki Karolyt megfosztotta a gyűlés tagságától. Ha nem lett volna az egész dolognak politikai színezete, talán a kisebbség nem is vette volna olyan, rosz néven az indítványt s bár az elv érdekében mindenesetre megfelebezte volna: a vita nem vált volna olyan szenvedélyessé, — hanem a politikai célzatnak roszul rejtegett lólába ugyancsak kilátszott az indítványozók köpönyege aól, tehát nem csak az elv integritása, hanem egyenesen a tisztesség követelte a határozat megfelebezését. De mit történt? Az ülés végén a s á k Dezső bejelentette a felebbezést s ekkor megjött a mamelukpárt s az egyházker. gyűlés autonómijára hivatkozva mely szerint ilyen kérdésben a konvent nem felettes hatósága a kerületi gyűlésnek, azt indítványozta György Endre utján, hogy a gyűlés utasítsa vissza a felebbezést. — Hiába volt minden bizonyítás, hiába Uray Imrénél az az önkéntelen, de teljesen jogos és szívből jött felszólítása: »Hat már a szuperin, tendenciától nem lehet máshová folyamodni csak a jó Istenhez?!« a kormánypárt 6 szótöbbséggel visszautasította a felebbezést. Természetes, hogy Kiss Albert kijelentette: »En pedig ezen határozat ellen felebbezek.«

Igy tehát mégis a konventhez kerül az a mamelukok minden kapálódzása daczára.

A második napra az érdeklődés kissé megesappant, a vidékről érkezett tagok egy része haza utazott.

Az egyházkerületi tanügyi bizottságha megválasztották egyházi részről Szabó Janost, Széll Kálmánt, Bencsik Istvánt, világi részről Horthy Istvánt, gr. Dégenfeld Józsefet és Farkas Antalt.

A Buzás Pál halála által megüresedett tanszékre az egyházkerületi közgyűlés dr. Bartha Belát véglegesen áthelyezte s az ő tanszékére pályázatot hirdetett, arra egyedül dr. Helle Karoly kecskeméti jogakadémiai tanár pályázott s őt a főiskolai akad. tanári kar javasata egyhangulag megválasztásra ajánlja A főgymnáziumban Kovács János lemondásával megüresedett természetrajz-földrajzi tanszékre pályáztak hárman, u. m. Török Péter hajdu-böszörményi gimn. rendes tanár, Barcsi József, pápi főgimn. rendes tanár és Bodnár Lajos kisujszállási gimn. rendes tanár; a gimn. tanári kar megállapítván, hogy a pályázatnak mindhárom megfelelők, konstátálja a pályázat eredményének gyengeségét, melynek okát a tanári kar a tanári fizetések csekélységében találja fel s a pályázókat okmányaik alapján a következő sorrendben ajánlja megválasztásra: elő helyen Török Pétert, második helyen Bodnár Lajost, harmadik helyen Barcsi Józsefet.

A közgyűlés a tanári kar kandidációját elfogadta.

A debreczeni egyház részéről a tanárvalasztó küldöttség beválasztottak rendes tagokul: Kiss Albert, Somogyi Pál, dr. Legényi Gyula, Kovács József, Szinay Gyula, Szabó József; pottagokul Kovács Gábor, Jenei József és Sebes György. Az egyházkerület részéről Vallyi János elrendelvé a szavazást a tanárvalasztó küldöttség megválasztására az ülést felfüggeszti.

Beadatott 67 szavazat. Megválasztottak: Szabó János, Széll Kálmán, Doroghy Lajos,

Kulin Imre, Süő Kálmán, Horthy István György Endre, dr. Hajoal István. Ezek a debreczeni egyház küldötteivel együtt összeülvén az ülés körülbelül egy negyedóraig szünetel. Az ülés újra megnyitása után a bizottság betérjesztette jelentését, melyszerint a jogakadémiai tanszékre 15 szóval 1 üres lap ellenében dr. Helle Karolyt megválasztották, a gimnáziumhoz pedig Török Pétert választották meg 14 szóval Bodnár Lajos szavazata ellen.

A Szerelemly József lemondásával megüresedett konventi tagságra beadott 58 szavazat s ebből kapott Szeremley Samuel 38-at, Kiss Albert 20 szavazata ellen a kormánypárt tehát ismét győzött. Valóban kár ez en a gyűlésen szavazást elrendelni; itt mindenből politikai kérdést csinálnak: Dégenfeld gr. gondnok ur háromszor négyszer végig járja minden szavazás előtt az összes termeket és folyosókat, hogy a mamelukok közül el ne szökjék valaki Természetes dolog hogy ha az egyház érdekeit szívükön viselő férfiak elkedvetlenednek s a későbbi szavazásokban nem is vettek oly mértékben részt. Ime, közvetlenül az előbbi szavazás után a konventi pottagokra beadott szavazatok eredménye beadtak 58 szavazatot, ebből kaptak Lengyel Imre világi tag és Davidházy János egyházi tag 42-42-t, míg az ellenzék immár meg is osztotta azt a 16 szavazatot egyrészlő Gencsy Albert, Thaly Kálmán és Uray Imre, — másrészlő Kiss Albert és Szabó Károly közt.

Az Andaházy Szilágyi alapítványra egyedül Oláh Béla 10 éves rokon gyermek pályázók; az alapítvány gondnoka melegen ajánlja Dégenfeld gr. ugy tartja, hogy ezt az egyet ha ellene kitogás nincs és üres hely van, megválaszthatjuk.

Nemethy Lajos ugy véli, hogy az egyházkerület által e czélra kiküldött bizottság jelentését is be kell várni.

Tiszta István azt javasolja, hogy a bizottság holnapra tegyen jelentést.

Dóczy Imre ugy tudja, hogy a bizottság munkálatával nem készült el s őszig halasztást kér, ő szerinte tehát ezt a kérvényt őszig kell ehalasztani tárgyalás végett.

Tiszta István és Széll Kálmán hozzászólása után elhatározza az egyházker. közgyűlés, hogy a bizottság a holnap ülése jelentést tegyen az esetleges üres helyek, valamint az Oláh Béla felvétele ügyében.

Az Andaházy Szilágyi alapítvány felügyelő bizottsága jelenti, hogy az intézetnél szükséges átalakítások és reformok miatt csak az őszre készítheti el munkálatát, Tudomásul veszik.

A főiskolai gazdasági tanács jelentését az adományok — hagyományok és alapítványokról, a közgyűlés az adományozóknak elismerését és köszönetét fejezvé ki, tudomásul veszi. Az utolsó évben befolytak Polgár Gyuláné, Bacsá Bálint, Gulyás Lajos, Tüdős János alapítványai összesen 655 frt 86 kr. értékben.

A bölcsészeti fakultásra és egyetemre begyűlt adományokra vonatkozó számadásokat tudomásul veszik.

György Endre azon indítványát, hogy a főiskola vagyonát egy penzintezetre kell bízni, a gazdasági tanács javaslatának meghallgatása után, mely szerint bár a javasolt penzintezeti kezelés olcsóbb és biztosabb, a jelen körülmények közt annak behozása nem alkalmas, vették tárgyalás alá. A küldöttség a végleges határozatot őszre kívánja halasztani. Ezt György Endrével együtt elfogadják.

Ezután még néhány jelentést elfogadtak s a gyűlést Vallyi János főgondnok 1 órakor bezárta.

Ujdonságok.

* **Istentiszteletek.** Vasárnap, folyó hó 31-én az istentiszteletek az ev. ref. leplemokban a következőleg fognak megtartatni:

a nagytemplomban K. Tóth Kálmán lelkész, a kistemplomban Szilágyi Imre s. lelkész, az ispohtálytemplomban Mitrovics Gyula lelkész, a Kossuth-utcai templomban Mindszenti Imre segédlelkész.

* Ladányi Gyula siremléke. Megható, kegyeletes ünnepély színhelye volt tegnap Csütörtök d. u. 5 órakor a Kossuth-utcai temetőben nyugvó holiak hazája, hol a szerencsétlen véget ért, de sokak előtt feledhetetlen emlékü Ladányi Gyula (vált debreczeni s. lelkész és anyakönyvvezető) siremlékét mutatva be az ezen s. lelkész ügyével már hónapok óta foglalkozó bizottság. Az ünnepélyen nagy számú közönség jelent meg, melynek soraiban igen sok intelligens család volt látható, kik az elhunytak jó ösmerősei s barati viszonyban állottak. Először a tanító-kegyedei ifjak énekkara zongorán szép alkalmi gyászzenéket, amely után Oroz István tanítókegyedei tanár, mint a s. lelkész bizottság elnöke számolt be a bizottság működéséről és eljárásáról, valamint a nagybecsű adományok összegéről s hova fordításáról. Köszönetét nyilvánítva az adakozóknak, kik kegyeletes áldozataikkal a s. lelkész felállítását lehetővé tették. Majd nt. Dombay Lajos b. gyulai lelkész az elhunytak gyermekkori barátja s iskolai lakótársa lepett elő s megható, könnyekre fakasztó szép beszédben búcsuzott el a feledhetetlen jó barától, megköszönve a s. lelkész bizottság fáradozását, melyet az elköltözött a sors által annyira üldözött, de mindig híven szerető felejtetetlen jó barát emlékének megőrzésére fordítottak. A könnyek, melyek a jelenlévő közönségnek s magának a szónoknak szeméből alápergtek: egy fájdalmas s keserűség teljes évt fajú emléket srakták. Végül a közönség az énekkarral együtt gyászzenéket énekelt, melyvel a megható kegyeletes ünnepély véget ért.

* Bandériumaink diszfelvonulása. Ugy határozták el azok, kik Debreczenből es Hajdúvármegyéből résztvesznek a június 8-iki hódoló diszfelvonulásban, hogy mielőtt elindulnának Budapestre, mindnyájan összejűlve városunkban rendeznek próbát — diszfelvonulást, hogy a kik nem láthatják azt a remek jelenetet, legkisebb itthon gyönyörködhesseken a festői látványban. Az azonban lehetetlenné vált, hogy Hajdúvármegye, Debreczen sz. kir. város es a czívis-bandérium tagjai együtt rendezzék a diszfelvonulást, mivel Hajdúvármegye bandériumának felszerelési még vasárnapi nem lesznek teljesen készen a városi es czívis bandérium tagjai pedig ekkor, május 31-én délelőtt 11 órakor tartják a próbát diszfelvonulást, másnap pedig küldik fel a banderumot a kiállításra, a hol a tenyészlovak kiállításán lesznek bemutatva. Így hát együtt lehetetlen a próba-diszfelvonulást rendezni, ha csak a jövő hét folyamán a hajdúvármegyei bandérium nem rendez ily felvonulást a czívis-bandérium közreműködésével. — Mint értesülünk, a másik két bandérium próba felvonulása a Rózsa-terrről fog kiindulni, a honnan a főtéren es péterfia utcán végig a Nagyerődre vonulnak ki, honnan kevés pihenő után ugyanazon uton térnek vissza. Az ötös fogat azért nem vehet részt a felvonulásban, mert sem a lovak szerszámai, sem a diszhintó nincs Debreczenben, egyrészt azért, mert igen sokba került volna azoknak a hazaszállítási költsége, másrészt mert nem igen szeretné megmutatni a drága pénzben beszerzett spanyol szerszámot es temetkezési kocsihoz hasonló szintén spanyol diszhintót a debreczeni publikumnak. — Ezt ugyan azt hiszük, hogy nem is igen használhatják Debreczenben, mert a mi közönségünk kikaczná vele a nemes városot.

* Elgázolt asszony. Egyik este mezejelenő leltársunk téves értesülés alapján megírta, hogy Nemes Kálmán urnót tegnap egy rohanó bérkocsi lovai eltaposták. Most annak a kijelentésére kérték fel lapunkat, — hogy nem Nemes Kálmán, hanem Prössel Károlyné szűl. Józsa Ilkát. Szántay Károly volt városi orvos feleségét és Józsa András Szabolcsvár-

megye főorvosának testvérét ütötték el a lovak. A 10 számú bérkocsi Oláh Ferencz volt, a ki egy róm. kath. lelkészt es ministrans gyerekeket vitt kocsiján es hiába káltozott az aggkoru asszonynak, az nem hallhatta meg, mert süket. Így történt aztán a szerencsétlenség, mely kölömben Dr. Kenézy Gyula ker. orvos jelentése szerint csak kisebb sérüléssel végződött. Egy kis zúzódás es bőrhorzsolás van a felső es alsó karon, a mely rövid idő alatt begyógyul.

* Reichmann Ármín nyilatkozata. — Reichmann Ármín ur a következő sorok közzétételére kért fel lapunkat: Tekintetes Szerkesztő ur! Debreczen sz. kir. város bizottságának június 26-án tartott közgyűléséről, a »Debreczeni Ellenőr« es a »Debreczeni Hírlap« tudósításaiban az olvasgató, hogy a villamos világítás tárgyalásán én magam a megalkított bizottság tagjává ajánlottam volna. Tény azonban, hogy villamos világítási ügyben tett felszólalásomban azt említettem fel, hogy az összes bizottságokban alig vannak szakemberek, es egyszersmind azt is említettem, hogy még a bizottság megalkítása előtt a villamos világítási tárgyról polgármester ur Ö nagyságával beszélgetve, nyilatkoztam, hogy villamos világítási ügyekben huzamosabb ideig foglalkozván, ily ügyekben szerzett tapasztalataimat, illetve szolgálataimat, — a közérdek tekintetéből — felajánlom, de magamat rá nem öktrojáltam. A hírlapok azon közlése tehát, hogy én magamat a közgyűlésen bizottsági tagnak ajánlottam, szavaimnak félremagyarázásából eredhetett. Az elsoroltaknál fogva különösképpen tartom, hogy midőn valaki szakismeret kellő időben, tisztán a közérdek tekintetéből felajánlja, ezen eljárása téves közléssel nevétség tárgyává tétetik. — A midőn fenti soraimnak b. lapjának legközelebbi számában közlésére felkérem, maradtam teljes tisztelettel. Debreczen, 1896. május 29. Reichmann Ármín.

* Közigazgatási bizottsági ülések. A jövő hó folyamán a rendes havii közigazgatási bizottsági ülések a következőleg tartanak meg: a városi közigazgatási bizottság június hó 5-én délután tartja meg ülését a városháza nagytermében, míg a megyei közigazgatási bizottság csak a budapesti ünnepélyek lezajlása után június 15-én reggel 9 órakor tartja meg a megye székházának nagytermében ülését.

* Kolloquiumok es alapvizsgálatok az akadémián. A debreczeni ev. ref. jogakadémián a félévi kolloquiumok mind a négy éven június 12-én veszik kezdetüket. Ugyane napon kezdődik a teológia akadémia hallgatóinak párbeszédi vizsgái is. Az alapvizsgálatok a jogakadémián június 22-én kezdődnek. A meleg napok után aztán kezdetét veszi a boldog vakáció.

* Vizsgák az ohati iskolákban. Az évrőre vizsgálatok a beső ohati es ohattelekházai községi iskolákban tegnap folytak le, a melyen jelen voltak Eötvös K. Lajos, kir. tanfelügyelő, Körner Adolf tanácsnok, Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnök, Szilágyi Imre s. lelkész es az egyek plébános. A bizottság teljes meglegedésse halgatta a nebulók feleletét s mindnyájan konstafálták, hogy az lért eredmény a lehető legjobb. Különösen az ohat-telekházai tanítót, Molnár Ferenczet részesítette kitüntető es dicő szavakban a tanfelügyelő.

* Kisiparosok figyelmébe. A debreczeni kereskedelmi es iparkamara a következő felh. vás közzétételére kért fel bennünket: A m. kir. honvédelmi miniszter ur ő nagyméltósága megküldve a kamarának a honvédség részére az 1897. év márczius végéig szállítando bakancsok es cipők elkészítésének felvállalására vonatkozó szerződési feltételeket, ugy a nevezett, mint a kereskedelemügyi miniszter ur utasította a kamarát, miszerint ezen szállításban való részvetelre a kisiparosokat hívja fel. A m. kir. honvédség részére szükséges bakancsokból 10,000 pár es a könnyű cipők közül 10,000 kiiparosnak tartatott fenn az 1894. évi 23,591. es 37248. sz. honv. miniszteri rendletben közlött feltételek értelmében oly felté-

tel mellett azonban, hogy a szállításban kizárólag adófizető es ipartestületi kötelékben lévő kisiparosok es ilyenekből alakult szövetkezetek, avagy iparosok oly községből, hol a törvényben megkivánt szám hiányából ipartestület nem léteülhetett — részesülhetnek. A bakancsok párorokti ára 5 frt 3 kban, a barna pamu. vitorla zövetből való könnyű cipők ára pedig párnkint 4 frt 24 kban lettek megállapítva; mely lábbeik legkésőbb 1897. évi márcz. végéig Budapestre a honvéd központi ruhatárba beszállítandók lesznek, a kereseti összegek a netalan már 1896-ik évben történő beszállítások esetén is csak 1897. é. jan. elején fognak kifizettetni. A szerződési feltételekben foglaltak figyelembe vételével kiállítandó irasbeli ajánatok legkésőbb f. évi jun. 20-ig — a hol ipartestület van, annak úján, különben pedig közvetlenül — az alulirt kamarához lesznek benyújtandók. Debreczen, 1896. május 27. A keresk. es iparkamara nevében: Szabó Kálmán, elnök. Dr. Király Ferencz, titkár.

Táviratok.

O r s z á g g y ű l é s.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest, május 29.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök Szilágyi Dezső.

Kormányrészlől jelen vannak Bánffy br., Perczel, Erdélyi, Darányi.

Napirend: Kuria biráskodás aválasztási ügyekben.

Rohonyi Gyula előadó visszajelentést vett a kérdés fejlődésére, felelőti, hogy a parlamentnek nagy része ideig regén sürgeti a kuria biráskodásának behozatalát választási ügyekben.

Egyidejűleg felmerült aztán magának a választási eljárás revíziójának kérdése is, ennek kapcsán emlékszik meg Apponyi gr. módosításairól is, melyek épen a választási eljárás javítását tárgyalják.

E módosítások nagy részét a bizottság elfogadta, — ajánlja tehát az ezzel is javított javaslat elfogadását.

Apponyi Albert gr. megköszönte azt, hogy a bizottság javaslataival foglalkozott, de konstatalja, hogy csak az ártatlanabb részét fogadják el, míg az élethevágókat mellőztek s így a törvényjavaslatot az ő általa konstemplált egésznek nem tartja, mert lehetetlen az, hogy a kuria a választásoknak csak egy része felett ítéljen s nem összesége felett. — A képviselők számára épen a legsúlyosabb esetek felett biraskodnak, melyekben itelniök épen elfogultságuk miatt nem helyes. A pénzbürséget a hivatali visszaélések ellen nevétséges megtorlás. A jelen javaslat a hivatalnokra politikai függetlenségét egyáltalán nem védi meg.

Hogy mégis elfogadják, oka az, hogy ne álljon utjában a legalább egy lépesnyi előhaladásnak, Rátér azután a visszavonulási híre kommentáló hírekre. Nem várta volna hogy családi ügyeit politikai czélokra használja fel a kormánypárti sajtó, biztosíthat mindenkit, hogy a kötelesség hívő szözata mindig helyen fogja találni.

Pólonyi Geza pártja nevében teljesen hozzájárul ahhoz, — a mit Apponyi kifejtett, de még több aggodalma van. A javaslatot általánosságban elfogadja.

Ülés vége 2 órakor.

A karánsebesi merénylet.

Budapest, május 29. A Debr. ered. táv. Lugosról jelentik, hogy a mai megyei közgyűlésen egyhangulag tiltakoztak s rosztáltak a karánsebesi zászlóérettést.

Királysértő nóta.

Budapest, május 29. A Debreczen ered. táv. Ma tárgyalták Szilóssy bagosi ügyvéd királysértési perét, ki a lugosi kaszinóban a Gotterhalte után nyomban a Jaj de huncut-ot huzatta. Eötvös Károly konstatalta, hogy királyt dallal sérteni nem lehet, a Gotterhalte nem volt népszerűtlen, de 49 óta gyűlölnök kell. Vadlót felmentették.

Irodalom és művészet.

»Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás.« Ez a páratlan díszmű, amely Laurencie Gyula kiadásában jelent meg, aránylag rövid idő alatt meghódította a nagy közönséget. Az illusztrációk pompája, izlense és tökéletes kivitele, a megválasztott tárgyak szépsége és festői volta, a kísérő magyarázó szöveg négy nyelven Magyarország legszebb tájainak s vidékeinek, valamint az ezeréves kiállítás legérdekesebb látványait tünteti föl. Érdekes dolgában az első füzetből fölfelé mindig fokozódnak úgy a képek, mint pedig a szövegek. Ezuttal a 10 és 11-ik füzet jelent meg a következő tartalommal: A 10-ik füzet: Régi városok Budapesten. Lánchíd. Az új királyi trónterem. A budai alagút. Szt. Margit sziget. Svábhegy és a fogaskerekű vasút. — Szécsény vára. Alagút Aminánál. Tihanyi kolostor. Bartfa régi városa. Első temesvári lakarepenzár. Budapesti vásárcsarnok. Bem szobra Marosvásárhelyen. A történelmi csoport csúszásos épület emeleti lépcső csarnoka és a román kolostor udvara. Az ezeréves kiállítás borászati pavillonja. A sokszorosító ipar pavillonja az ezredéves kiállításon. 11-ik füzet: A földalatti villamos vasút. Petőfi szobra. Üllői-uti klinika. Közlekedési csarnok. Széchenyi emlék a Svábhegyen. Mátyás templom. Deák Ferenc mauzóleuma a kerepesi temetőben. Rudas fürdő Budapesten (kettős kép). Keeskenet új színháza és színháza (kettős kép). A Ferenc József színház Temesvárott. Késmark városa. Deés evang. ref. templom. Sodepn Déva vára. A dohrinai jégbarlang (kettős kép).

Kapható minden budapesti és vidéki könyvkereskedésben. Megrendelhető a kiadóhivatalban Budapest Teréz-körút 38. felemllet (Kunoss Vilmos és fia műintézetében). »Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás« egyes füzetének ára 40 kr., tehát az egész, 12 füzetből álló díszmű csak 4 frt 80 kr-ba kerül.

Különlék.

Utazás a föld körül negyven nap alatt.

Fogg Elias csak nagy ügye-bajjal tudta a földet nyolcvan nap alatt körülutazni; az utazó eszközök technikája ma már annyira haladt, utazhatja a világot, miközben mind össze hatszor kell a szállító eszközt változtatni. Azonban a technika még itt sem állapodik meg s 1900-ban már lehetséges lesz a földet negyven nap alatt körülutazni. Abban az esztendőben ugyanis megnyitják a nagy szibériai vasutat, a mely valóságos forradalmat fog csinálni a világforgalomban. Ehhez csak némileg hasonló forradalmat csupán a Suez csatorna megnyitása idézett elő. Az 1900. évben az a világutazó, a ki január 1-én elindul Londonból Ostendén és Berinén át negyvenöt órai utazás után elérkezik Petervárba, innen pedig 250 óra múlva Oroszországon és Szibérián át eljut Port-Arthurba. A Londontól Port-Arthurig való út, — vagyis körülbelül 12.000 kilométer, mindössze 12 napot és 7 órát vesz igénybe. Az utas Port-Arthurból az új gyorshajóösszeköttetéssel, melyet orosz és amerikai tők-pénzesek még ebben az évben életbeléptetnek, San-Frankiskóba utazik, itt vasutra ül és az expresszvonattal elmegy Newyorkba, honnan az ottani tengeren át visszatér Londonba. Erre a földkörüli utra negyven nap bőven elégséges. — Azonban az árak is jelentékenyen alacsonyabbak lesznek az eddigiekénél. Ez idő szerint a földkörüli ut az ellátással együtt 1300 forintba kerül, míg 1900-ban az összes költségek csak 900 forintot fognak tenni.

A fiatal házások közt. A fiatal asszony, a ki egy matematikusnak a leánya:

— Kedves férjem, most már 75.600 másodpercze vagyunk házások és te mindössze 308-szor csókolált meg!

Európa lakossága 1895-ben. A Revue scientifique szerint Európa összes lakossága 1895-ben 357,449 500 lélekre rugott; az 1895-iki népszámlálás szerint Európának tíz év előtt csak 337,526,700 lakosa volt s így a tíz-

évi gyarapodás 20,922,800 lélek, vagyis átlag 0.88 százalék. A nagyobb államok között ez a gyarapodás következőképen oszlik meg: Oroszország 12,510,800, vagyis évenként 1.46 százalék, Németország 4,522,000 vagyis 0.96 százalék, Ausztria-Magyarország 3,523,000, — vagyis 0.92 százalék, Nagybritannia 2,452,400 vagyis 0.65 százalék, Olaszország 1,552,300 vagyis 0.52 százalék, Törökország 1,100,000 vagyis 0.44 százalék, Franciaország 671,000, vagyis 0.17 százalék. Az említett újság végül komoly figyelmet-test intéz a francia nemzethez e szomorú eredmény ötleteiből.

Megerősítés.

— Hat igazán olyan veszélyes dolog a bajfester, a mint mondják?

— Bizony! Nagybátyám tavaly festette be haját és néhány hét múlva egy özvegy asszonyt vett el negygyermekkel!

Új meghatározás.

— Mama, mi a klasszikus zene? kérdezi a leány az anyjától.

— Hat te nem tudod ezt? Klasszikus az a zene, a melynek okvetlenül tetszenie kell akár tetszik, akár nem.

Az nem baj. látogató jön a tébolydaba. Az igazgató körülvézte a kórtermekben.

— Mondja csak direktor ur, kérdezi a látogató, nem történt még az meg, hogy mint tébolyodottak voltak ide valakit, a ki teljesen egészséges volt?

— Igen, de az nem bsj, egy hét alatt épp úgy megbolondultnak, mint a többiek.

A kutyakiállítás.

— Jó házi kutya ez?

— Mem.

— Jó vadász eb talán?

— Nem.

— Hü állat?

— Nem.

— Tud valami különös dolgokat?

— Nem?

— De hat akkor mire való az istenért?

— Semmire. Csak épp díjakat szokot nyerni a kiállításokon.

A löversenyen. A társaságban s az adósságesimálás terén egyaránt ismert X. báró leestett lováról. Egyik barátja a kaszinóban érdeklődéssel tudakozódik utána.

X. báró igen veszélyesen sérült meg az esésnél?

— Nem, az ég megtartotta őt hitelezőinek.

London növekedése. A londoni 1800-diki cenzus szerint a város lakossága egy millió alul volt. A legutóbbi kimutatás szerint Londonban 4,211,056 ember lakott s miután Anglia és Wales összes lakossága 29,001,018 lelket tesz, a főváros Anglia lakosságának tizenegyed részét foglalja magába. Az egykori 70 kunyhó helyett, miket Cardo és Boadicea ismertek, most 497,670 ház áll fenn. London az utolsó tíz év alatt egy millió lakossal és 140,000 házzal gyarapodott, azon felül 4162 épülfelben van. A centrumban levő kisterület ma már nagyon drága közönséges lakók számára. A lakóházakat egyremásra raktárakká alakítják át, vagy lerombolják, hogy nagyobb épületnek adjanak helyett. A lakosság száma leginkább London külvárosain gyarapodik. A fentebb említett lakosságot még növeli az a körülmény, hogy legalább negy-százezerre megy azoknak a száma, a kik csak nappal tartózkodnak Londonban, éjjelre pedig a közeli falvakba, vagy városokba mennek.

Diskréció. A bankárné (férjéhez): A báró czézasokat tett; szeretné tudni, mennyi hozománya lesz a leányunknak.

A bankár: Ne mond meg neki, különben még több adósságot csinál.

Léghajón az északi sarkig. Megemlékeztünk már egy ízben Andree svéd mérnök kalandos tervéről, a Niels Ekholm és Strinberg urak társaságában léghajón eljutni az északi sarkhoz. A léghajót már most Faszitlik Jon párisi gyáros telepén. A léghajó átmérője 20 méter, ürterülete 4500 köbméter lesz és 15,000 ezer frankba fog kerülni. A megtöltés hidrogéngázzal fog történni. A léghajó a rendszer szerkezetű légömbből fog állani, melyhez a három személyt és a tudományos eszközöket magába foglaló kosár lesz erősítve; ez alatt

függ az éleskamra, melyet ötödfél hónapra eléendő élelmiszerekkel fognak ellátni. A svéd király intézkedett, hogy északamerikai eszkimók es indianusok közt mar eleve hire járjon ennek az expedíciónak, nehogy ezek az emberek az esetleg közük vetődő léghajót babonás balhítból ellenségesen fogadják. Az utat Andree és társai nyáron akarják megtenni, de azt hiszik, felszállásuk után érdekes híreket küldhetnek Európába. E czélból postagalambokat is visznek magukkal.

Monstre petíció. Az angol parlamentben ma kerül második olvasásban tárgyalásra a nők választói jogosultságáról szóló bill. Ebből az alkalomból az angol hölgyek petíció-t intéztek a parlamenthez, nem kevesebb mint 260,000 aláírással. Az angol képviselők most kétségbe vannak esve, mert a petíció felolvasásakor fel kell olvasni az összes aláírók neveit is, ez pedig iszonyu sok időt fog igénybe venni.

Kétszer négy nyolcz. Egy vándorszíni társaság valami vidéki városba vetődött. A polgármester magához hívatta a társaság igazgatóját, és így szólt hozzá:

— Nagyon szeretném, ha VIII. Henrik ket adná az este elő.

— Végtelen sajnálatomra ez a darab nem szerepel a repertoírunkon, helyette azonban szívesen eljatszunk egymásután IV. Henrik-et.

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTAV.

Második kötet. 75

Egy művész két példányban.

(Folytatás.)

Ez már ki van csinálva. Smidt dühös lesz, de menni fog a felsőbb parancs következtében s esse ágában sem lesz, hogy ez Malvine műve.

— Ördögös egy pár! No ez a leány épen neked való feleség lesz.

— Hagyjuk ezt, barátom!

— Jó, jó, ne komorodjál el! Nem kutatom a viszonyt, mi e nőhöz köt; de lelkesem mondom, a leány érdekel, alig várom, hogy megismerhessem. Vagy visszaküldesz Bécsbe és felveszed újra alakomat? Ebbe is bele nygyszom. Ugy sem igen nagy kedvem volt az osztály tisztelnek muzsikálni. Nem rokonszenvezem e szabadság-elmennyekkel.

— Köszönöm, barátom! e mondás szívedből jött.

— Jó, jó, ne érzelegyünk most. Hát visszamenjek?

— Nem. Ez már lehetetlen, mert e fogadóból Biedersohn nem mehet két felé, ez nyakamat szegné. Különbem jobb hogy itt vagy, a terv még jobban sikerül. Együtt megyünk, én mint inasod. A hangversenyig magad szerepsz. Akkor szállásunkra megysz, mely természetesen nem a fogadóban lesz, bezárod az ajtót és lefekszel. Én pedig muzsikálok helyetted és a közönséggel együtt elmegyek a tábornok estélyére. A kumpafony esul, téged közelebből senki sem fog ismerni, a családás tökéletes lesz. Különbem sem kell valami nagy változtatást végre vinni ezomon, szemek egyenlően feketek, orrom teljesen egyezik, szájamat pedig oly ügyesen tudom a tied szerint mozgatni, vonogtatni, hangodat, modorodat oly tökéletesen elsajátítottam még Párisban, hogy a cserét senki sem veheti észre. Csupán szőke parókámat kell ügyesen alkalmaznom, hogy felvehessem alakodat, ez pedig annál tökéletesebben fog sikerülni, miután előttem lesz az élő minta. Gyanakodó szem nem fog vizsgálni, tehát bizonyosra játszom, bátran elmegetek az estélyre, Malvine-nal végezek; éjjel után aztán kilopódkodom, ha másként nem lehet, levágom a húrokat és elmegyek más hegedűért. Akkor te felkelsz, elmegysz az estélyre, már akkor mindenki félmámoros lesz a bortól, annál kevésbé vehetik tehát észre az új cserét.

elmondok neked mindent, amiről beszélgetünk, hogy zavarba ne jöhess, különben tetted magad mámorosnak, az legjobb lesz, mulass velük, a meddig kedved tartja, még Smidtet is bevárhatod; én pedig az éjjel visszamegyek táboromba. Biedersohn inasának könnyű lesz odább állni. Te gondold ki valami okot távozásomra!

— Hahaha! ez felséges, ez isteni tréfa! Farkas, esőkolni való fizető vagy. No erre a hangversenyre kíváncsi vagyok.

— Még egyet, hogy el ne felejtsem: Malvine engem csak a Villam néven ismer. Valódi nevemet ne említsd előtte.

A pinczér lehordta a terítéket, ők pedig még azután sokáig beszélgettek. Tisztába hozták a tervet a legapróbb részletekig. Közel volt éjjel, midőn végre lefeküdtek.

A hangverseny.

Másnap szépen elkezdtek a szereplést. Az igazi Biedersohn bemutatta magát Heldenburgkánál és az nagyon jól volt; mert Smid még akkor sem utazott el s azzal vigasztalta magát eltávozásra alkalmával, hogy ha már nem lehet jelen a hangversenyen, legalább beszélhetett művész barátjával.

Abban persze senki sem ütközhetett meg, hogy a művész először inasát küldte el Malvine-hoz megérkezését bejelenteni.

Malvine értesülve lett mindenről. Eljött az este. A fogadó nagy terme egészen megtelt, többnyire katonatisztekkel. Malvine körülnézett a közönségen. Egyszerre elcsöppetül arca: két idegen tisztet látott ott, kiket alkalmasint a hangverseny híre esalt ide, mert nem tartoztak atyja seregéhez.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A kereskedelmi kiállítás.

Budapest, május 25.

Az ezredéves kiállítás főbejáratán s állandó híján áthaadva, a legelső épület egy szürke ódon pavillon - egy felvidéki háromszögletes kereskedő-háznak az utánzata. Itt van elhelyezve a kiállítás V. csoportja, a melynek czíme: Kereskedelem, pénz- és hitelügy. Ez a csoport az egész kiállítás egyik legértékesebb és kivalóbban a szakemberek előtt, egyik legerdekesebb része.

A kereskedelem két-évkivül legkevésbé alkalmas tárgya egy kiállításnak. Mert a kereskedelem tulajdonképpen szellemi munka s olyan tevékenység, melynek nincsen kezelfogható eredménye. A tulajdonképpeni kereskedelem maga nem dolgozik tárgyi eszközökkel, mert működésének két főtenezője: a hely és az idő s ezek absztrakt dolgok. A kereskedelem angya ugyan tényleg kézzelfogható tárgyakból áll, csak hogy ezeknek kiállítását és bemutatását természetesen magának tartja fenn az a két termelési ág, a mely produkálta: a mezőgazdaság és az ipar.

Ismételjük: a kereskedelem produkáló munkájának eszköze a hely és az idő. Ezeknek alkalmas felhasználása, jókorán való érvényesítése, forgatása, változtatása, beosztása: ez a kereskedelem produkciójának folyamata és módja. Mindez pedig látatlanul történik; a helyben és időben tett változtatások még a kereskedelem agyagának való viszonyokban csak akkor kézzelfogható tanúságot s nem hagyának nyomokat maguk után.

Mi állíthatunk tehát ki a kereskedelem? E re a kérdésre az eddigi kiállításokon — pedig az utolsó husz év minden esztendőjére több is jár — nem találtak meg a helyes feltevést. Tapogatózás mindenütt látszott, de a dolgok helyes felfogása sehol sem volt tapasztalható. A mi kiállításunk ebben a tekintetben igazán nevezetes dologgal gazdagította nemcsak önmagát, hanem általában a kiállítások történetét, mert megtalálta a kereskedelem kiállításának igazi módját és a kereskedelem működésének bemutatására valóban helyes eszközöket s kinyitván kapuit a

világ előtt: egészen új dolgot láttat, melynek mintája addig nem volt sehol, de utánzata bizonyára lesz mindenütt.

Abból az elvből indult ki a kereskedelmi kiállítás rendezése, hogy a kereskedelem láthatatlan belső működésének szervezetét kell megközelíteni és megragadni, a hol nyilvánulásai mutatkoznak. Az idővel és a helyvel való munkában a kereskedelem nem marad meg az absztrakt világban, hanem akkor, a midőn intenczióinak érvényesítéséről van szó, kényszerüleg konkrét eszközökhöz folyamodik. Ezek a kereskedelem segédeszközei.

S a mint a kereskedelem munkájának két tényezője van: a hely és az idő, akként a kereskedelem segédeszközei is kettős csoportba oszlanak. Az egyik csoport a hely szerepének végrehajtója: ezek a forgalom és a közlekedés eszközei; a másik csoport az idővel való munkának érvényesítője: ez a hitel és a pénzügy. Nos, a kereskedelmi kiállítás egyrészt a forgalom és közlekedés eszközeit mutatja be, másrészt a pénz- és hitelügyet, amde nem úgy, mint az eddigi kiállításokban: önmagukért való működésben, hanem szigorúan abban a vonatkozásban és abban a keretben, a melyben a kereskedelem segédeszközei gyanánt szerepelnek. Ennek az elvnek szigorú keresztülvitele teszi lehetővé, hogy a különállóan rendezett és igazán nagy-szabású közlekedésügy (vasut, hajózás, postatávíró stb.) kiállítás épenséggel nem jön összeütközésbe a kereskedelmi kiállításal.

A kereskedelmi kiállítás ujságának értékét jelentékenyen tetézi az, hogy ez a kiállítás is retrospektív alapon van felépítve. Nem csak a ma kereskedelmét, eszközeit sokfelegűt és mesés fejlettséget mutatja be, hanem elvezet bennünket a magyar kereskedelem történetének egyes stádiumaihoz s végighalad velünk azokon a fokokon, melyek kereskedelmünk fejlődésében határokat jeleznek. Töréneti sorrendben, de az eszközök csoportosulásának határait is respektálva, megismertet bennünket kereskedelmünk régi eszközeivel és módjaival. Külön mutatja be a közlekedés, a mértékügy, a csomagolás, a raktározás, a közvetítés (vásárlás), a kereskedelmi számadás, a hitelügy és a pénzügyi forgalom eszközeit, a mi az ezek régebbi voltak és viszont, a mi a ma működnek. Szembeállít — a szoros értelemben helyezi el — a kereskedelemmel kapcsolatos értékforgalmat. A 15. századbeli utcasarki örmény pénzváltó természetű bemutatása átellenben van egy millió tökével és milliárdos forgalommal dolgozó modern pénzintézet kiállításával. A vásárról-vásárra járó fuvarszeker szomszedságában ott a vasutakkal és a hajózással közvetlenül érintkező mai elevátorok és tárházak kiállítása. És míg az egyik oldalon egy szűk iroda látszik, melyről leri a szomszéd köz-épig terjedő működési kör korlátoltsága, addig a másik oldalon egy elsőrangú magyar kereskedelmi vállalat mutatja be fióküzleteinek, bevásárlótelepeinek és raktársainak tíz országra kiterjedő szervezetét és az egész világot körülhálózó szeszeköttetéseit. Aztán a szekéren járó falusi kereskedő fióküzlete össze van hasonlítva a mai kereskedelem ezer leleményességű reklámeszközeivel s végül gazdag arcképcsarnokban ott találjuk azokat a férfiakat, akik az előbb látott példátlan fejlődésnek megindítóit, munkásai eszevetei voltak. Egyszóval: a kiállítás olyan komplett szervezetet mutat be, amely nyilvánvalóan hatással lesz mindenkire. S hogy a szakember is megtalálja a maga bíráló tekintetének alkalmas szemüvegét, ott van a statisztikai kiállításoknak és grafikai tábláknak lömege, mely minden egyes fázisában kíséri a retrospektív kiállítást s megdönthetetlen számadatokkal igazolja azokat a következtetéseket, melyet a kiállítás látásából levonunk.

A kereskedelem kiállításának, ime ez a leírása. Szakembernek és mindazoknak, akik

a közgazdaság ügyei iránt érdeklődnek, bizonyára igen sok tanulságot és igazi örömet ad majd ez a kiállítás. Sz. B.

* A magyar általános köszénbánya részvénytársulat, mint jó forrásból értesülünk, üzemét nagy mértékben ki akarja terjeszteni. Már más alkalommal is megemlékezünk, ennek a társulatnak a közgazdasági fontosságáról és szoliditásáról s a rövid idő alatt nagy fejlődést ért vállalat újabb terjeszkedését igazán csak örömmel fogadhatjuk. A társulat üzemkiterjesztésének oka egyrészt az, hogy a vállalat újabb nagy szállítási szerződéseket kötött és ennek alapján, mint értesülünk, a társulat igazgatósága elhatározta egy egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek: a részvénytőkének hatszáz ezer forinttal való felemelését, uponnan kibocsátandó 6000 db részvény által, javaslatba hozni.

A társulat jövő évtől kezdve bányáiból évenként öt millió métermázsza szén fog termelni és szállítani s ezen okból már a nyár folyamán kell mindenféle intézkedéseket és építkezésekre, beruházásokra és feltárásokra eszközölnie, hogy a bányák jövő évben az öt millió métermázsza termelésre már berendezve legyenek.

Mindazon részvényekre, melyek esetleg át nem vetetnek, értesülünk szerint a Magyar leszámítoló-es pénzváltóbank vezetése alatt egy szindikátus alakult, mely kötelezte magát az esetleg fennmaradó részvényeket kibocsátási arfolyam mellett átvenni.

Budapesti gabonátözsde

május 28.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buza	kilós	Ar 10 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	75	—	76	—
"	77	6.70	6.80	78
"	79	6.90	7.00	80
Tiszavidéki	75	—	76	—
"	77	6.75	6.85	78
"	79	6.95	7.05	80
Pestvidéki	75	—	76	—
"	77	6.70	6.80	78
"	79	6.85	6.95	80
Fehérmegyei	75	—	76	—
"	77	6.70	6.80	78
"	79	6.80	6.95	80
Bácskai	75	—	76	—
"	77	6.80	6.90	78
"	79	6.95	7.05	80
Észak magy.	75	—	76	—
"	77	—	78	—
"	79	—	80	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilóg. m.
Rozs elsőrendű	uj 70-72	6.30 6.35
" másodrendű	"	6.29 6.25
Arpa takarmánynak	60-62	4.4 4.70
" égetni való	62-64	0.99 0.00
" serfőzdei	64-66	6.15 6.50
Zab	39-41	6.05 6.35
Tengeri bánsági	uj	4. 4.05
" más nemű	"	3.90 4.00
Repeze bánsági	—	0. 0.

Kőbányai sertés-piacz.

május 28.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként — 400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300-400 klg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép páronként 251-320 klg. — sulyban 50-51 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgig terjedő sulyban) — 49-50 krig. II. Magyar sz dett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól — 46 krig. Közép páronként 220-280 klgig terjedő sulyban) 44-45 krig. Könnyű (páronként 220 klgig terjedő sulyban) 43-44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48-49 krig. 10. Közép (páronként 220-260 kgr. sulyban) 45-46 krig. 11. Könnyű (páronként. 220 klgig. terjedő sulyban 44-45 krig. Sertés létszám 1896 évi május hó 26-ik napján volt készletben 9178 drb. 1896. május hó 26-27-ik napján felhajtott — drb. 1896 május 27-ik napján elszállított 34 drb. 1896. évi május hó 28-ik napjára maradt 9144 sertésforgalom üzletirányzata változatlan.

